

PREDAVANJE SANDE HAM U POVODU DANA JEZIKA

Da nije bilo Deklaracije i otpora, pitanje je kojim bismo jezikom danas govorili!

Objavljeno 19. ožujka 2014.

OSIJEK - "Hrvatski jezik i jugoslavenska politika" naslov je javnog, iznimno posjećenog i zanimljivog predavanja koje je u povodu Dana hrvatskoga jezika (11.-17. ožujka), a u organizaciji HDSSB-a, održala prof. dr. sc. Sanda Ham. Brojni okupljeni mogli su čuti niz manje ili više poznatih pojedinosti o vremenu kada je nastala Deklaracija o položaju i nazivu hrvatskog književnog jezika (17. ožujka 1967.), te o prvim reakcijama, pretežito iz redova Saveza komunista, koji je bio na vlasti, te o utjecajima Deklaracije i jugoslavenske politike na današnji jezik.

- Jugoslavenska nas politika uvijek asocira na državu, no ona jezična postoji od početka 19. st. i možemo reći da je i danas na djelu. To je politika koja teži unitarizmu, objedinjavanju svih jezika koji su nastali na štokavskoj osnovici - pojašnjava prof. Ham, upozoravajući kako se to danas osjeti u posve pogrešnom i negativnom promišljanju. U godini kada je Deklaracija objavljena, lansirane su dvije floskule - prvu (Ne živimo od gramatike) izrekao je Josip Broz Tito u govoru rudarima u Prištini, a druga (Važno je da se razumijemo) zadržala se do danas, pa kada kažete da hrvatski jezik ima svoje posebnosti, oni koji to ne žele znati - napominje dr. Ham, začepite vam usta tom rečenicom.

- Nema Tita, nema Jugoslavije i valjda više nema SK, no ta je ispraznica ostala. Te 1967. hrvatski i njegova opstojnost doista su bili ugroženi. Da nije bilo Deklaracije i otpora hrvatskih jezikoslovaca, pitanje je kojim bismo jezikom danas govorili jer je ekavizacija i srbizacija išla toliko daleko da se hrvatski jezik u školama predavao na srpskom! Deklaracija je tomu odlučno rekla NE i vjerujem da je tada spašen hrvatski jezik - čulo se na predavanju, kao i to da su naši jezikoslovci shvatili da im nema suživota u jezičnoj zajednici kakvu je zamislila Jugoslavija.

Odabrane ulomke iz Deklaracije pročitala je Mira Perić Kraljik, danas profesorica na Učiteljskom fakultetu u Osijeku, te dugogodišnja (bivša) glumica osječkog HNK. N.Vekić